

Zadanie 2.3. Analiza możliwości integrowanej ochrony wybranych roślin ogrodnich dla upraw małoobszarowych

Cel i uzasadnienie zadania

Celem zadania jest stworzenie programów ochrony wybranych małoobszarowych upraw ogrodnich, dla których brak jest obecnie w Polsce skutecznych metod ochrony. Programy te zostaną opracowane na podstawie:

- 1) analizy obowiązujących strategii i metod ochrony upraw małoobszarowych oraz dostępnych środków ochrony roślin dopuszczonych do stosowania w szczególności w państwach sąsiednich należących do strefy B - centrum, o której mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1107/2009 z dnia 21 października 2009 r. dotyczącym wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin i uchylającym dyrektywy Rady 79/117/EWG i 91/414/EWG oraz pozostałych państw członkowskich Unii Europejskiej, pod kątem przyszłego ich wykorzystania w ochronie upraw małoobszarowych na terytorium Polski;
- 2) analizy wyników badań pod względem możliwości ochrony wybranych upraw małoobszarowych oraz analiz opracowanych baz danych z aktualnie stosowanymi metodami i środkami ochrony roślin oraz wdrażanymi nowymi rozwiązaniami w ochronie roślin;
- 3) wyników badań i analiz porównawczych z użyciem środków ochrony roślin, zalecanych do stosowania w podstawowych roślinach ogrodnich, w tym analizy ich pozostałości.

W ramach zadania zostanie dokonana ocena możliwości rozszerzenia zakresu stosowania dopuszczonych do obrotu środków ochrony roślin, przy zachowaniu wymaganych zaleceń i wymogów w zakresie bezpieczeństwa dla zdrowia ludzi, zwierząt i środowiska. W celu określenia oceny ryzyka i skutków stosowania nowych środków ochrony roślin, zostaną przeprowadzone dodatkowe, uzupełniające doświadczenia laboratoryjne, szklarniowe i polowe.

Efekty realizacji zadania:

- 1) opracowanie programów zwalczania agrofagów na wybranych roślinach ogrodnich uprawianych na małych powierzchniach, na podstawie rejestrów środków ochrony roślin dostępnych w poszczególnych państwach członkowskich Unii Europejskiej oraz innych źródeł;
- 2) opracowanie programów ochrony, z wykorzystaniem różnych metod ochrony roślin ogrodnich (środki ochrony roślin, metody alternatywne);
- 3) opracowanie i aktualizacja listy środków ochrony roślin stosowanych w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej w uprawach małoobszarowych;
- 4) weryfikacja okresów karencji chemicznych środków ochrony roślin w materiale roślinnym pochodzącym z upraw małoobszarowych przez analizę pozostałości;
- 5) wsparcie i przygotowanie dokumentacji rejestracyjnej oraz wniosków o rozszerzenie zakresu stosowania wybranych środków ochrony roślin.

Wszystkie uprawy ogrodnicze, z wyłączeniem sadów jabłoniowych, są zaliczane do upraw małoobszarowych. W uprawach małoobszarowych dużym problemem jest bardzo ograniczona możliwość ochrony roślin. Z uwagi na małe zainteresowanie producentów środków ochrony roślin wdrażaniem nowych rozwiązań i programów chemicznego zwalczania agrofagów w uprawach małoobszarowych, opracowanie właściwej strategii ochrony, z uwzględnieniem szczególnie metod

niechemicznych, jak i racjonalnego wykorzystania preparatów chemicznych, staje się zadaniem dla jednostek naukowo-badawczych. Zagrożeniem dla małoobszarowych upraw ogrodniczych jest brak zarejestrowanych środków ochrony roślin lub ich ograniczona liczba, w przypadkach wystąpienia agrofagów. Plantatorzy upraw małoobszarowych stanęli przed problemem, jak i czym chronić, a tym samym czy dalej opłaca się prowadzić produkcję, czy też lepiej zaniechać dalszej uprawy tych roślin. Brak zaleceń może przyczynić się do nielegalnego i pozbawionego nadzoru stosowania różnych środków ochrony roślin, co może mieć negatywny wpływ na jakość produktów oraz na bezpieczeństwo i zdrowie ludzi.

Planowane analizy i badania będą obejmowały zagadnienia z zakresu ochrony wytypowanych ogrodniczych upraw małoobszarowych przed chwastami, szkodnikami oraz chorobami. Realizacja tak pojętej ochrony zapewnia opłacalność produkcji i minimalizuje niekorzystne oddziaływanie na zdrowie człowieka i zwierząt oraz środowisko.

W uprawie wybranych roślin małoobszarowych należy uwzględnić najbardziej szkodliwe agrofagi, które w największym stopniu przyczyniają się do ograniczenia produkcji i jakości produktów roślinnych. Ważnym zadaniem będzie ustalenie poziomu szkodliwości agrofagów w warunkach kompleksowej ochrony, przy użyciu ochrony chemicznej, metod niechemicznych i w zależności od zastosowanych elementów agrotechniki.

Rośliny, które nie są powszechnie uprawiane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, dla których obecnie nie ma opracowanych skutecznych metod ochrony przed najgroźniejszymi agrofagami, stanowią około 80% uprawianych gatunków roślin, szczególnie w przypadku roślin ozdobnych. W tych uprawach co roku pojawiają się nowe agrofagi, w tym np. obce gatunki inwazyjne, co do których wiedza o ich biologii i sposobach zwalczania jest bardzo ograniczona. Stąd, poza stworzeniem baz danych i teoretycznym opracowaniem zaleceń zwalczania chorób, szkodników i chwastów za pomocą metod niechemicznych, jak i chemicznych, ważnym elementem jest opracowanie, na podstawie wyników badań własnych, metod wczesnego wykrywania i oceny zagrożenia przed inwazją agrofagów. Wprowadzenie nowego środka ochrony roślin do ochrony upraw małoobszarowych wiąże się także z polową oceną skuteczności jego działania, fitotoksycznością, a także weryfikacją bezpieczeństwa dla ludzi (pozostałości w owocach i warzywach), fauny pożytecznej i środowiska (zanieczyszczenie wód i gleby).

Obszary badawcze zadania:

- 1) ocena stanu faktycznego ochrony upraw małoobszarowych w zakresie doboru środków ochrony roślin, które nie mają rejestracji, do stosowania w poszczególnych uprawach;
- 2) ocena występowania zagrożenia upraw małoobszarowych, jakie powodują agrofagi rodzime i obce, w szczególności ustalenie potrzeb opracowania kompleksowych programów ochrony przed najgroźniejszymi agrofagami, z wykorzystaniem środków zalecanych do zwalczania agrofagów w strefie centralnej państw członkowskich Unii Europejskiej;
- 3) stworzenie baz danych środków ochrony roślin stosowanych w strefie centralnej państw członkowskich Unii Europejskiej z podziałem na poszczególne grupy szkodników lub poszczególne grupy upraw, wykorzystując możliwość ekstrapolacji zgodnie z normą EPPO Standards PP 1/257;
- 4) opracowanie metod wczesnego wykrywania obcych organizmów inwazyjnych i ocena zagrożenia metodą PRA (Pest Risk Analyses) zgodnie z normą EPPO PM 5/3(1-5);
- 5) ocena skuteczności działania, fitotoksyczności i pozostałości wybranych środków ochrony roślin do stosowania w poszczególnych uprawach małoobszarowych.